

Eesti Filmitööstuse Klaster

Meie 19.05.2025

nr 8-4/1629-2

Vastus pöördumisele seoses autoriõiguste rikkumise tõkestamisega veebikeskkonnas

Pöördusite Justiits- ja Digiministeeriumi poole seoses autoriõiguste rikkumisega veebikeskkonnas. Avaldate oma liikmete nimel muret hetkeolukorra üle, sest Eestis ei ole Teie hinnangul jätkuvalt võimalik efektiivselt tõkestada ligipääsu välismaistele piraatlehtedele, mis levitavad kontrollimatult Eesti filmiprodutsentide ja audiovisuaalkunsti autorite audiovisuaalseid teoseid. Teie hinnangul on blokeerimismeede kiirelt muutuv asjaolus online keskkonnas hädavajalik õiguskaitsemeede, mis aitab tõkestada autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste rikkumisi olukorras, kus õigusi rikkuva sisu pakkuja ei reageeri õiguste omajate nõuetele ja tegeleb teadlikult litsentseerimata sisu üldsusele suunamisega.

Justiits- ja Digiministeerium kinnitab, et võtab Eesti Filmitööstuse Klatri, Eesti Audiovisuaalautorite Liidu, Eesti Filmilavastajate Gildi ja Eesti Stsenaristide Gildi pöördumises toodud asjaolud teadmiseks ning kaalub mh 2024. a. alguses avaldatud väljatöötamiskavatsuse (VTK) punktis 2 nimetatud blokeerimismeetmega seonduvaid jätkutegevusi.

Muu hulgas saab siinkohal viidata Euroopa Liidu õiguses juba sisalduvatele võimalustele ehk digiteenuste määrusele (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/2065, 19. oktoober 2022, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ, edaspidi ka *DSA* või *määrus*). Määrus annab nii õiguste omajatele kui nende esindajatele mõningased täiendavad tööriistad oma õiguste kaitseks.

DSA artikkel 9 sisaldab nõudeid eemaldamiskorraldusele, mis kohaldub kõigile vahendusteenuse pakkujatele (vt definitsioon DSA artikli 3 punktis g ehk pelga edastamise, vahemälu salvestamise ning teabe talletamise teenused). Kõigi kõnealuse teenuse pakkujale saab anda korralduse võtta meetmeid konkreetsete ebaseaduslike sisuelementide vastu. Teabe talletamise teenuse osutajad peavad DSA artikli 16 alusel omakorda kasutusele võtma mehhanismid, mis võimaldavad neile ebaseaduslikust sisust teada anda. See kord peab olema kergesti ligipääsetav ja kasutajasõbralik ning võimaldama esitada teateid vaid elektrooniliselt. Veelgi kitsamalt digiplatvormile (vt definitsioon DSA artikli 3 punktis i ehk teatud teabe talletamise teenuse osutajale) kohalduvad täiendavad nõuded DSA 3. jaost tulenevalt. Määruse artikli 20 kohaselt peavad digiplatvormide pakkujad tagama teenusesaajatele, sealhulgas teate esitanud üksikisikutele või üksustele ligipääsu tõhusale ettevõttesisesele kaebuste menetlemise süsteemile. See süsteem peab võimaldama esiteks teabe esitamist ebaseadusliku sisu kohta ning samuti kaebuste esitamist otsuste kohta, mille digiplatvormi pakkuja on teinud mh selle kohta, kas vastav väidetavalt ebaseaduslik sisu eemaldada, sellele juurdepääsu tõkestada või piirata selle nähtavust. Digiplatvormide pakkujad peavad kaebuse esitajaid põhjendamatult viivitusega

teavitama kaebuses käsitletud teabe kohta tehtud otsusest ning vaidluste kohtuvälise lahendamise võimalusest, mis on sätestatud digiteenuste määruse artiklis 21 ja muudest kättesaadavatest õiguskaitsevahenditest. Loetelu sertifitseeritud vaidluste kohtuvälise lahendamise organitest leiab [Euroopa Komisjoni kodulehelt](#). Samuti on võimalik pöörduda platvormi asukoha digiteenuste koordinaatori poole. Suuremad platvormid resideeruvad peamiselt lirmaal, mis omakorda võib tõesti tähendada seda, et kaebuste menetlemine võib venida.

Viitame ka sellele, et DSA-s sisaldub regulatsioon usaldusväärsete teavitajate määramiseks (artikkel 22), kelle esitatud teateid tuleb digiplatvormidel läbi vaadata ning mille suhtes otsuseid teha eelisjärjekorras ja põhjendamatult viivitusega. Usaldusväärse teavitaja staatuse omistab tegevuskohajärgse liikmesriigi digiteenuste koordinaator (Eestis Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, TTJA) taotlejale, kes on tõendanud, et ta vastab DSA-s nimetatud tingimustele (tal on ebaseadusliku sisu avastamiseks, tuvastamiseks ja sellest teatamiseks vajalik oskusteave ja pädevus; ta on kõigist digiplatvormide pakujatest sõltumatu; ta tegutseb eesmärgiga esitada teated hoolsalt, täpselt ja objektiivselt). Selle staatuse taotlemine on võimalik näiteks ka AutÕS kohaselt tegutsevatel kollektiivse esindamise organisatsioonidel.

Kui Eestis tegutsevate õiguste omajate peamiseks probleemiks ei ole suurematel platvormidel toimuv, vaid Eestis registreeritud digiplatvormidel, siis tuleb digiteenuste määruse kohaselt tööpoolest pöörduda Eestis TTJA poole. Mõõname, et AutÕS kohaselt ei ole TTJA-le antud võimalust ettekirjutuse tegemiseks infoühiskonna teenuse osutajale, et nõuda veebileidese (nt veebileht, selle osa või muu rakendus) kaudu esitatava autoriõigusi või autoriõigusega kaasnevaid õigusi rikkuva teabe kõrvaldamist, veebileidesele juurdepääsu piiramist või veebileidesele juurdepääsul tarbijatele hoiatuste lisamist. Kehtiv õigus pakub küll nii tsiviilõiguslikke õiguskaitsevahendeid (vt nt AutÕS § 81⁷) kui ka karistusõiguslikke meetmeid (KarS § 223 ja § 224¹), kuid praktikas ei pruugi nende rakendamine vastata ootustele paindlikkuse ja kiiruse osas. Välismaiste platvormide puhul on õiguste rikkumise takistamine olemasolevate õiguskaitsevahendite abil veelgi keerulisem. Seetõttu pakkusime 2024. a. alguses koostatud VTK-s välja täiendavate haldusõiguslike meetmete loomise võimaluse autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse tagamiseks üldsusele kättesaadavaks tegemise õiguse kontekstis ehk nn DNS (*domain name system*) blokeerimine ning IP-põhine blokeerimine. VTK-le laekunud tagasiside kohaselt on meetme väljatöötamine võimalik, kuid näiteks IP-põhine blokeerimine ei leidnud laimat toetust. Tagasisides toodi välja, et uus meede peaks mh andma selle rakendajale suurema valikuvabaduse, kellele ettekirjutus teha ning võimaldama proportsionaalset lähenemist seadusliku sisu blokeerimise vältimiseks. Tagasisides tehti ka ettepanek alternatiivselt kaaluda esialgse õiguskaitse võimaluste laiendamist tsiviilkohtumenetluses (nt hagi esitamise tähtaja pikendamist).

Justiits- ja Digiministeeriumil puudub hetkel piisav teave, et kinnitada vastavate muudatuste koostamiseks ja ettevalmistamiseks täpne ajaraam, kuid kinnitame, et need küsimused on jätkuvalt päevakorral ning otsime sobivaimat lahendust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heddi Lutterus
Asekantsler

/*Lisaadressaadid:

Eesti Audiovisuaalautorite Liit
Eesti Filmilavastajate Gild
Eesti Stsenaristide Gild

Kärt Nemvalts (53438846)
Kart.Nemvalts@justdigi.ee